

Осяяні медициною

Видатні лікарі 19 століття і Вінниччина

Підготувала Ольга Юрчишина, головний бібліотекар
ВНМУ ім. М.І. Пирогова

Знаємо стільки, скільки пам'ятаємо Tantum scimus, quantum memoria tenemus

Медична емблема 19 ст.

Історія медицини – це, насамперед, літопис життя і діяльності лікарів. Презентація «Осяяні медициною» містить стислі біографічні нариси про видатних лікарів 19 ст., які своєю діяльністю чи життєвим шляхом пов'язані з Вінниччиною. Подана також інформація про фахівців суміжних галузей даного періоду, чия діяльність певним чином сприяла розвитку медицини. В кінці кожного нарису вміщені джерела. Щодо велета медичної науки М.І. Пирогова, то висвітлено лише Вишенський період його життя і діяльності.

Презентація не претендує на вичерпність інформації про медицину в особах даного періоду. Пошук відомостей про видатних лікарів нашого краю триває.

На першому слайді презентації – картина Д. Ольховського «М.І. Пирогов у садибі Вишня»

Шлегель Іван Богданович

19.08.1787, м. Рига – 20.09.1851

**Комплект військово-польових хірургічних інструментів 19 ст.
З фондів Національного музею медицини України**

Військовий лікар. Медичну освіту здобув у Німеччині. Учасник російсько-турецької та російсько-французької воєн. Мав нагороди.

У 1818 р. його було призначено помічником генерал-штаб-лікаря 2-ї армії, а в 1820 р. – дивізійним лікарем. Невдовзі штаб армії було дислоковано у **Тульчині, нині Вінницької області**. Тут у березні 1821 р. виникло Південне товариство декабристів. Один із його керівників, полковник П. Пестель винаймав помешкання у лікаря Шлегеля. Упродовж 1838-1851 років І.Б. Шлегель – президент Санкт-Петербурзької медико-хірургічної академії. Був прихильним до культури українського народу: у 40-і роки в МХА діяло українське студентське земляцтво, яке організувало український театр.

Література

Подолінний А. Кобзареве коло на Поділлі / А. Подолінний // Вінниччина. – 2014. – 7 берез. (№ 18). – С. 10.
Ильин П. В. Новое о декабристах. Прощенные, оправданные и необнаруженные следствием участники тайных обществ и военных выступлений 1825-1826 гг. / П. В. Ильин. – СПб., 2004. – С. 490, 512–516, 560, 565, 568, 589, 628.

Достоевський Михайло Андрійович

**1789, за ін. даними 1787, с. Війтівці Вінницького повіту,
нині Липовецького р-ну Вінницької обл. – 1839**

Видатний лікар, учень Є.Й. Мухіна. В 1812 р. був направлений у Московський Головінський шпиталь, згодом – у Верейський повіт для припинення епідемії, за що отримав схвальний атестат. Упродовж 1813–1816 рр. – штаб-лікар Бородінського піхотного полку, до 1820 р. – ординатор Московського військового шпиталю. Батько письменника Ф.М. Достоевського. У 1821–1830 рр. працював у московській Маріїнській лікарні для бідних, яка стала першою ластівкою безоплатної медицини.

М.А. Достоевський через усе своє життя проніс велике захоплення красою природи і «елліністичною поезією України». За сумлінну багаторічну лікарську працю М. Достоевський отримав чин колезького асесора, урядову нагороду та дворянство з правом володіти землею у Каширському повіті Тульської губернії.

Література

Марценюк К. Достоевський і Брацлав / К. Марценюк // Прапор перемоги. – 1992. – 28 лип. – С. 3.

Достоевський Михайло Андрійович (1789-1839) // Медицина в Україні : біобібліогр. словник. Вип. 2. Друга половина XIX століття. Літери А–К / авт.-упоряд. С. М. Булах, С. Г. Васильєва, Л. П. Долинна ; відп. за вип. С. М. Булах. – К., 2005. – С. 50–51. – (Медична біографістика).

Вольф Фердинанд Богданович

1791, або середина 1790-х рр., м. Москва – 24.12.1854(05.01.1855), м. Тобольськ

Військовий лікар, декабрист. У 1822 р. був призначений на посаду лікаря при польовому генерал-лікареві 2-ї армії у містечку Тульчин, нині Вінницької обл., одночасно виконував обов'язки старшого лікаря в шпиталі. Член «Союзу благоденства» і Тульчинської управи Південного товариства декабристів. Нагороджений орденом Св. Володимира 4-го ст. (1821).

Заарештований 1826 року. Засуджений за 2-м розрядом, конфірмований на 20-літню каторгу, згодом термін скоротили. На засланні займався медичною практикою. З 1852 р. служив у Тобольській тюремній лікарні.

**Вольф Фердинанд
Богданович. Художник М.О.
Бестужев. 1842 р.**

Література

Ильин П. В. Новое о декабристах. Прощенные, оправданные и необнаруженные следствием участники тайных обществ и военных выступлений 1825-1826 гг. / П. В. Ильин. – СПб., 2004. – С. 174, 513, 515, 582, 609, 621, 623.

Лихогляд Н. Ф. Фердинанд Богданович Вольф – активный участник Тульчинской управы / Н. Ф. Лихогляд // Декабристские чтения: материалы Республиканской науч.-практ. конф., посвящ. 165-летию со дня восстания декабристов. – К., 1991. – Вып. 4. – С. 93–94.

Пирогов Микола Іванович

**Портрет хірурга
М.І. Пирогова. Художник
І.Ю. Репін. 1881 р.**

13(25).11.1810, м. Москва – 23.11.(05.12)1881, м. Вінниця

Видатний хірург, анатом, засновник військово-польової хірургії, педагог, громадський діяч, один з найвизначніших представників європейської медицини ХІХ ст. З 1861 р. до кінця свого життя жив у маєтку в селі Вишня, що нині входить до складу м. Вінниці. Тут він виконував обов'язки мирового посередника 2-ї діляниці Вінницького повіту (1861-1866), створив першу на Поділлі сільську лікарню, побудував аптеку, вирощував лікарські трави, займався селекцією зернових культур, боровся з безграмотністю і пияцтвом на селі. На багатьох його рецептах зустрічалася позначка «pro pauper» (для бідного). Ліки за такими рецептами відпускали в пироговській аптеці безкоштовно. До чудесного лікаря у с. Вишню йшли хворі з усієї України, а також із Петербурга, Москви, Поволжя, Уралу...

Понад 200 складних операцій здійснив у селі геніальний хірург і жодного разу не спостерігав важких ускладнень. Нині в садибі Вишня діє Національний музей-садиба М.І. Пирогова. Тут зберігається набальзамоване тіло видатного хірурга. Його іменем у Вінниці названо Національний медичний університет, на території якого знаходиться пам'ятник видатному вченому, а також обласну лікарню; одну з головних вулиць міста, яку відкриває ще один пам'ятник М.І. Пирогову.

Література

Собчук Г. С. Золотая осень Н. И. Пирогова: жизнь и деятельность Н. И. Пирогова в усадьбе Вишня / Г. С. Собчук, П. А. Кланца, О. П. Кланца. – 2-е изд. – Винница : Консоль, 2009. – 160 с. – Библиогр.: с. 146–155.

Рафалович Артемій Олексійович

13.11.1816, м. Могилів Подільської губернії, нині м. Могилів-Подільський
Вінницької обл. – 03.05.1851, м. Санкт-Петербург

**Пам'ятник на могилі
А.О. Рафаловича на
Волковському цвинтарі
(м. Санкт-Петербург).
Фото О. Рожнові**

Український лікар. З 1839 р. – викладач Рішельєвського ліцею в Одесі. У 1846-1848 рр. подорожував країнами Північної Африки та Південно-Західної Азії, де проводив етнографічні, медико-географічні, епідеміологічні дослідження. Зібрані ним цінні колекції зберігаються в Одеському археологічному музеї. Напрямки наукової діяльності: лікування чуми, курортологія та санітарна статистика.

Література

Васильєв К. К. Нове в біографії А. О. Рафаловича (1816-1851) / К. К. Васильєв // Тези доповідей десятої Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції, 6 верес. 1991 р. – Вінниця, 1991. – С. 43–44.

Мерінг Федір Федорович

26.02(10.03).1822, м. Дона, Саксонія – 19.10.1887, м. Київ

**Портрет лікаря
Ф. Ф. Мерінга.
Художник М.М. Ге.
1879 р.**

Видатний терапевт, гігієніст, один із найкращих учнів Миколи Пирогова, підприємець. Працював лікарем у Полтавській та Чернігівській губернії. З 1853 року – співробітник, з 1857 року – професор Київського університету Св. Володимира, в якому викладав гігієну, історію медицини, терапію. У 1856 року перебував у Південній армії, де вивчав тифозну епідемію, пізніше брав активну участь у боротьбі з епідемією тифів у Києві. Ф. Мерінг – автор низки наукових праць, серед яких «Курс лекцій з гігієни» та «Курс клінічних лекцій». Багатьох людей лікував безкоштовно.

На Вінниччині мав маєток: лісову дачу, так званий Антопільський ліс, площею 135 десятин, де були джерела з цілющою мінеральною водою. Його син Сергій, економіст за фахом, колекціонер живопису, володів палацово-парковим комплексом у містечку Стара Прилука, нині село Липовецького р-ну Вінницької обл.

Література

Некролог Ф. Ф. Меринга // Киевлянин. – 1887. – 20 окт.

Солейко Е. В. Два портрета в одном интерьере / Е. В. Солейко // Мистецтво лікування. – 2010. – № 8. – С. 101–104.

Солейко Л. П. Профессор Федор Меринг: возвращение в историю отечественной науки : монография / Л. П.

Солейко, Е. В. Солейко, С. А. Царенко. – Вінниця : Нова книга, 2005. – 173 с. : ил., портр. – (Украиника).

Лазаревич Іван Павлович

1829, м. Могилів Подільської губернії, нині місто Могилів-
Подільський Вінницької обл. – 1902

Відомий акушер-гінеколог. Закінчив медичний факультет Київського університету (1853). Працював в акушерській клініці професора О.П. Матвєєва. У 1862–1887 рр. – професор Харківського університету. Організував у Харкові Повивальний інститут для підготовки акушерок (1869). Одним із перших висловив думку про те, що пологи є рефлексним актом і залежать від стану центральної нервової системи породіллі. Займався питаннями знеболювання пологів. Уперше в Росії поклав в основу викладання акушерства систематичне вивчення анатомії й фізіології жіночого організму. Написав фундаментальну працю «Курс акушерства» (1892).

Створив ряд інструментів, які ввійшли в акушерську практику. Особливо відомі запропоновані ним прямі акушерські щипці (1865). За свої щипці й атлас гінекологічних та акушерських інструментів був нагороджений Золотою медаллю на міжнародній виставці в Лондоні (1873). Був почесним членом наукових акушерських товариств Росії та деяких європейських країн.

Література

Лазаревич Іван Павлович (1829–1902) // Грандо О. Визначні імена в історії української медицини / О. Грандо. – К., 1997. – С. 230–231.

Ролле Йосип Антоній

1830, с. Генріхівка Могилівського повіту, нині село Роля Шаргородського р-ну Вінницької обл. – 9(21).01.1894, м. Кам'янець-Подільський

Лікар, громадський діяч, краєзнавець, письменник. **Навчався у Вінницькій, та Немирівській гімназіях.** Закінчив з відзнакою медичний факультет Київського університету (1855). У 80-х роках працював лікарем-інспектором цукрових заводів Подільської губернії. Інспектуючи цукрові заводи, знайомився з важкою працею і побутом робітників, домагався поліпшення їхнього становища. Зробив вагомий внесок у розвиток соціальної гігієни як науки. Склав медико-топографічний та гігієнічний опис Подільської губернії.

На основі рукописних джерел з місцевих монастирських церковних та приватних архівів у 1872 році дав історичний огляд епідемій та ендемічних захворювань, що мали місце на Поділлі, починаючи з 15 ст. Особливу увагу приділяв вивченню української народної медицини. Автор численних монографій, статей, нарисів з історії Правобережної України.

Література

Баженова С. Е. Товариство подільських лікарів і Юзеф Антоній Ролле / С. Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2001. – Т. 5. – С. 23–28.

Прокопчук В. С. Краєзнавець Йосип Ролле // Духовні витоки Поділля: творці історії краю : матеріали міжнародної науково-практичної конференції , (9–11 верес. 1994 р., м. Кам'янець-Подільський). – Хмельницький : Поділля, 1994. – С. 20–23.

Щепанський С. Пам'яті Йосипа Йосиповича Ролле // Кам'янець-Подільський вісник. – 1994. – 22 січ. – С. 4.

Яхимович Феліціан Іванович

1831, м. Тульчин, нині Вінницької обл. – березень 1915

Лікар, бальнеолог. Закінчив із золотою медаллю **Немирівську гімназію (1847)**, з відзнакою медичний факультет Київського університету в. Володимира (1855). Проходив практику в одеських шпиталях, поповнював фахову освіту в Берліні, Відні, Гейдельберзі, Італії.

Після повернення додому, працював лікарем у с. Вахнівці Бердичівського повіту, нині село **Липовецького р-ну Вінницької обл.** Брав участь у Січневому повстанні, зокрема, допомагав переховувати поранених повстанців, за що був заарештований і засуджений на безтермінові важкі роботи в Сибіру.

У 1869 р. одержав дозвіл повернутися в Україну. Працював в Одесі, де швидко знайшов собі численну клієнтуру (часто лікував безоплатно). Виконував обов'язки головного лікаря місцевого пологового шпиталю, який був створений з його співініціативи. Тут з 1882 р. став директором Павловського притулку для безпорадних немовлят та нужденних породілля і очолював цей заклад 9 років.

Нагороджений орденом Св. Станислава 3-го ступеня «за отлично усердную работу» (1880), орденом Св. Анни 3-го ступеню (1885). Досліджував лікувальні властивості чорноморських лиманів. Відкрив першу оздоровницю на березі Куяльницького лиману (1881). Автор праць «Одеські лимани» (1884), «Лікування туберкульозу суглобів, особливо стегового суглобу, в Одесі на лимані» (1897).

Література

Яхимович Феліціан Ян // Відомі поляки в історії Вінниччини : біогр. слов. / В. Колесник. – Вінниця : Розвиток, 2007. – С. 896.

Стрибульський С. Исторические записки о Немировской гимназии / С. Стрибульський. – Немиров, 1888. – С. 41.

Руданський Степан Васильович

25.12.1833(6.01.1834), с. Хомутиці Вінницького повіту Подільської губернії,
нині Калинівського р-ну Вінницької обл. – 21.04(03.05).1873, Ялта

Лікар, поет, фольклорист, етнограф, перекладач, громадський діяч. Закінчив Шаргородську духовну бурсу (1849), Кам'янець-Подільську духовну семінарію (1855), Санкт-Петербурзьку медико-хірургічну академію (1861), після закінчення якої працював у м. Ялті. Перший штатний міський лікар Ялти, перший санітарний і ветеринарний лікар міста і повіту, карантинний лікар застави та селищ Південного берега Криму, перший земський лікар, завідувач лікарняною і господарчою частинами в Ялтинському лікарняному відділенні. Лікар маєтків князя Воронцова, графів Гагаріних і Мордвинових. Ініціатор зародження санаторної справи, кліматотерапії, створення першої медичної бібліотеки на Південному березі Криму, утворення фельдшерських пунктів.

Доклав багато зусиль для санітарного, економічного й культурного розвитку міста. У Ялті заснував ветеринарну, санітарну, пожежну служби, сприяв побудові у місті водогону, каналізації, частину власної землі безкоштовно віддав під спорудження фонтану з резервуарами. З його ініціативи побудовано міський ринок, який функціонує й досі, почав діяти стаціонарний метеорологічний пункт. Почесний мировий суддя Сімферопольсько-Ялтинської округи, почесний громадянин Ялти. У 1869 р. за розвиток земської медицини нагороджений орденом Св. Станіслава 3-го ступеня, годинником фірми «Павло Буре».

Література

Герасименко В. Я. Степан Руданський. Життя і творчість / В. Я. Герасименко. – К. : Наукова думка, 1985. – 179 с. «І я знов живий світ оглядую...». До 180-річчя від дня народження Степана Васильовича Руданського / Р. Павленко, Ю. Віленський, О. Кірішева, О. Юрчишина ; ред. Т. Остапенко ; наук. консультант О. Боржковський ; Нац. наук. мед. б-ка України. – К. : ВІПОЛ, 2014. – 224 с. : фот. – Бібліогр.: с. 202–205.

Антонович Володимир Боніфатійович

**06(18).01.1834, містечко Махнівка Київської губернії, нині с. Комсомольське
Козятинського р-ну Вінницької обл. – 08(21)03. 1908, м. Київ**

Лікар, історик, археограф, археолог, етнограф, публіцист, громадський діяч. Раннє дитинство пройшло у Махнівці, нині с. Комсомольське Козятинського р-ну, в 1844 р. мешкав у с. Гущинці, нині Калинівського р-ну на Вінниччині. Закінчив медичний (1855), історико-філологічний факультети Київського університету Св. Володимира (1860). Автор численних праць про минуле українського народу. Зібрав, відредагував і видав 8 томів документів, що стосуються історії Правобережної України 16–18 ст. – «Архив Юго-Западной России». З 1878 р. – ординарний професор кафедри російської історії, декан історично-філологічного факультету св. Володимира. З 1895 р. – заслужений ординарний професор цього ж університету.

Відіграв велику роль у виявленні, фіксації і збереженні пам'яток археології на Поділлі. Разом з М. Драгомановим видав «Исторические песни малорусского народа» в 2-х томах (К., 1874–1875), «Політичні пісні українського народу 18-19 ст.» (ч. 1–2, 1883–1885, Женева). Писав поезії переважно на історичні теми, вдаючись до фольклорних традицій. Один з ідеологів українського національно-визвольного руху другої половини ХІХ ст. Зробив вагомий внесок у розвиток української етнографії, фольклористики, філософії.

Література

Короткий В. Антонович Володимир Боніфатійович (1834–1908) / В. А. Короткий // Енциклопедія Сучасної України / ред. М. Г. Железняк. – К., 2001. – Т. 1 : А. – С. 579 – 580 : фот. – Бібліогр. в кінці ст.

Петренко О. До питання про час і місце народження В. Б. Антоновича / О. Петренко // Пульсуючі джерела. – 2009. – 24 січ. – С. 3.

Міфле Йосип Едуардович

05.04.1845, Вінниця – ?

**Медичні прилади та
обладнання (кінець XIX ст.).
З фондів Національного музею
медицини України**

Хірург. Закінчив медичний факультет Київського університету (1869). З 1880 року на посаді приват-доцента у Київському університеті читав курс лекцій. У подальшому працював в Одесі. Досвід лікування ран, набутий під час Російсько-турецької війни, з успіхом використовував, працюючи в університетській клініці. Значно удосконалив методику антисептичного лікування як шляхом наукової та практичної перевірки дії різних антисептичних засобів, так і шляхом вивчення стану самої рани в процесі її загоєння. Член, секретар Одеського бальнеологічного товариства.

Література

Міфле Йосип Едуардович (1845 -) // Медицина в Україні : біобібліогр. слов. / Нац. наук. мед. б-ка України ; наук. керівник Р. І. Павленко ; авт.-упоряд. С. М. Булах, М. М. Гайдучок, Л. Б. Долинна [та ін.] ; Нац. наук. мед. б-ка України. – Київ : СПД Коляда О. П., 2012. – Вип. 2. Друга половина XIX – початок XX століття. Літери Л-С. – С. 84. – Бібліогр. в кінці ст. – (Медична біографістика).

Рішаві Людвіг Альбертович

25.08.1851, містечко Немирів Подільської губернії, нині
райцентр Вінницької обл. – 16.01.1915, Одеса

Ботанік, фізіолог рослин, альголог, професор. Навчався в Білоцерківській та **Немирівській гімназіях**. Закінчив Новоросійський університет (1872). Працював хранителем університетського ботанічного кабінету того ж університету, де працював з перервами впродовж 38 років. У 1878 р. здобув ступінь магістра ботаніки. Упродовж 1879-1884 рр. – екстраординарний професор ботаніки Варшавського університету.

Після захисту у 1885 році докторської дисертації «До питання про так званий гальванотропізм» до 1893 р. очолював кафедру ботаніки в Новоросійському університеті. З 1904 р. – заслужений ординарний професор.

У 1910-1915 рр. – керівник ботанічної лабораторії Одеських Вищих жіночих курсів.

Література

Рішаві Людвіг Альбертович (1851-1915) // Медицина в Україні : біобібліогр. слов. / Нац. наук. мед. б-ка України ; наук. керівник Р. І. Павленко ; авт.-упоряд. С. М. Булах, М. М. Гайдучок, Л. Б. Долинна [та ін.] ; Нац. наук. мед. б-ка України. – Київ : СПД Коляда О. П., 2012. – Вип. 2. Друга половина XIX – початок XX століття. Літери Л-С. – С. 212. – Бібліогр. в кінці ст. – (Медична біографістика).

Липницький Феофіл Францович

1853 – ?

**Інтер'єр «Земський лікар біля ліжка
хворої дитини в селянській хаті»
в Національному музеї медицини України**

Дитячі роки пройшли у Житомирі. У 1882 році закінчив медичний факультет Київського університету.

З 1893 року – лікар на Калинівському й Корделівському цукрових заводах на Вінниччині. Член Київського товариства акушерів-гінекологів.

Література

Липницький Феофіл Францович (1853-) // Медицина в Україні : біобібліогр. слов. / Нац. наук. мед. б-ка України ; наук. керівник Р. І. Павленко ; авт.-упоряд. С. М. Булах, М. М. Гайдучок, Л. Б. Долинна [та ін.] ; Нац. наук. мед. б-ка України. – Київ : СПД Коляда О. П., 2012. – Вип. 2. Друга половина XIX – початок XX століття. Літери Л-С. – С. 314. – Бібліогр. в кінці ст. – (Медична біографістика).

Високович Володимир Костянтинович

**16(28).01.1854, за ін. даними 02(14).03.1854, м. Гайсин
Подільської губернії, нині райцентр Вінницької обл. –
13.(26).05.1912, Київ**

Лікар-патологоанатом, епідеміолог, доктор медицини (1882), професор (1895). Закінчив Харківський університет (1876).

Наукові праці вченого присвячені питанням патологічної анатомії, епідеміології та бактеріології. Разом із І.І. Мечниковим розробив вчення про ретикулоендотеліальну систему, зокрема про фагоцитарну здатність ендотеліальних клітин при бактеріальних інфекціях. Досліджував проблеми менінгококової інфекції та туберкульозу. Вперше встановив аглютинативні властивості сироватки крові у пацієнтів, які одужують після чуми.

Застосував масові щеплення проти черевного тифу. Брав участь у перших у Росії щепленнях проти сибірки та сказу. Довів мікробну етіологію цереброспінального менінгіту (незалежно від А. Вексельбаума, 1894), туберкульозний характер золотухи (1890). Неодноразово очолював боротьбу з епідеміями чуми і холери в Україні, Росії, Індії. Один із засновників Київського бактеріологічного інституту, Товариства боротьби із заразними хворобами. У викладанні патологічної анатомії ввів курс бактеріології.

Література

Владимир Высокович: патологоанатом, бактериолог, эпидемиолог / подготовил В. Калита // Здоров'я України. – 2011. – Берез. (№ 6). – С. 70.

Петрова З. П. Високович Володимир Костянтинович (1854–1912) / З. П. Петрова // Видатні вихованці Харківської вищої медичної школи : біобібліогр. довід. / за заг. ред. В. М. Лісового. – Х. : ХНМУ, 2010. – С. 38–39 : фото.

Кузнецов Василь Петрович

01.01.1858, м. Перм – 1901, м. Вінниця

Видатний вітчизняний психіатр, доктор медицини (1888). Організатор і перший директор (1897–1901) Вінницької окружної лікарні для душевнохворих, однієї з найбільших за своїми розмірами у всій Російській імперії. Завдяки В.П. Кузнецову в лікарні дотримувались найбільш передових на той час поглядів на лікування та утримання хворих. Під його керівництвом лікарня за досить короткий час перетворилася у взірцевий заклад.

На базі лікарні у 1899 р. провів першу конференцію для земських лікарів. Похований на території Вінницької обласної психоневрологічної лікарні імені академіка О. І. Ющенка.

Література

Клочко В. Вінницька психоневрологічна лікарня ім. акад. О.І. Ющенка. 1897–1997 : (історичний нарис) / В. Л. Клочко. – Вінниця : Віноблдрукарня, 1997. – 136 с. : іл. – С. 9, 11 – 14.

Кузнецов Василь Петрович (1858–1901) // Медицина в Україні : біобібліогр. слов. / авт.-упоряд. С. М. Булах, С. Г. Васильєва, Л. П. Долинна ; відп. за вип. С. М. Булах. – К., 2005. – Вип. 2. Друга половина XIX століття. Літери А–К. – С. 398–399. – Бібліогр. в кінці ст. – (Медична біографістика).

Оводов Микола Васильович

17(29).11.1864, Воронежська губернія – 1941, Одеса

Лікар, міський голова Вінниці (1899–1917). Здобув медичну освіту в Київському університеті Св. Володимира. У 1889 р. департамент Подільського губернського управління призначив М. Оводова ямпільським міським лікарем. У квітні наступного року Оводов був переведений на таку саму посаду до Вінниці. Крім того, в 1890 році він став лікарем місцевого реального училища, а в 1897 р. був призначений консультантом з хірургічних хвороб при Вінницькій окружній психіатричній лікарні. Був нагороджений орденами Св. Анни III ст. (1894), Св. Станіслава II ступеня (1897) і Св. Анни II ст. (1902). У 1899 р. був обраний міським головою на чотирирічний термін, пізніше неодноразово переобирався і займав цей пост до 8 березня 1917 р.

Під час головування Оводова відбувся значний поступ у розвитку Вінниці: були споруджені Народний дім на Замості (1902), міський театр (1910), електростанція та перші електричні ліхтарі (1910), перша черга водогону (1910–1911), міська дума на Поштовій вулиці (1911), готель «Савой», закладено міський парк, відкрито телефонну станцію, засновано орган Вінницької міської думи – газету «Юго-Западный край», тощо.

М.В. Оводов пішов з життя в Одесі в 1941 р., де працював лікарем.

Література

Солейко О. В. Міський голова лікар Оводов / О. В. Солейко, Л. П. Солейко, С. О. Царенко // Мистецтво лікування. – 2010. – № 9. – С. 70–73.

Заболотний Данило Кирилович

16(28).12.1866, с. Чоботарка, нині с. Заболотне Крижопільського р-ну
Вінницької обл. – 15.12.1929, м. Київ, похований у рідному селі

Видатний епідеміолог, мікробіолог, один із засновників вітчизняної епідеміології, доктор медицини (1908), професор (1898), академік АН СРСР (1929), ВУАН (1922 ; 1928-1929 – президент). Учасник та керівник низки експедицій з вивчення чуми в Індію, Аравію, Монголію, Китай, Іран, Забайкалля, Месопотамію, Поволжя, Киргизькі степи, Туркестан, Шотландію, Маньчжурію. Написав перший підручник з епідеміології, вперше організував протичумні лабораторії, а з початком Першої світової війни організував протиепідемічне забезпечення військ. Наражаючи себе на небезпеку, тричі експериментував над собою, випробувавши на собі сироватки при дослідженні холери, чуми, дифтерії. За боротьбу з інфекційними хворобами нагороджений французьким орденом Почесного легіону і медалями Інституту Пастера в Парижі.

Данило Кирилович був палким прихильником українського національного відродження. Його лекції у 2-х частинах під назвою «Основи загальної мікробіології» стали першим українським посібником з цієї дисципліни. У 1930 р. в с. Заболотне на Вінниччині створено меморіальний музей академіка. Ім'я вченого носить Вінницький медичний коледж. У ВНМУ ім. М.І. Пирогова запроваджено стипендію імені Д.К. Заболотного для найкращих студентів.

Література

Васильев К. Г. Д. К. Заболотный (1866–1929) / К. Г. Васильев. – Москва : Медицина, 1986. – 104 с. : ил. – (Выдающиеся деятели отечественной медицины и здравоохранения). – Библиогр.: с. 102.

Віленський Ю. Данило Заболотний – відомий і невідомий / Ю. Віленський // Медична газета України. – 1997. – № 7/8. – С. 12.

Дорошкевич Леон Людвигович

1866, Литва – 02.02.1931, м. Вінниця

**Пам'ятник на могилі
Л. Л. Дорошкевича у м. Вінниці.
Фото з сайту: [http://komariv.
livejournal.com/48885.html](http://komariv.livejournal.com/48885.html)**

Психіатр, доктор медицини (1892). Закінчив Дерптський університет (нині м. Тарту, Естонія, 1889), працював на кафедрі психіатрії і нервових хвороб того ж закладу. Учень відомого німецького вченого-психіатра Е. Крепеліна.

З 1898 р. – у **Вінницькій психіатричній лікарні**: молодший, старший ординатор, завідувач медичною частиною, заступник головного лікаря, з 1929 р. – головний лікар. Співзасновник психоневрологічного технікуму при лікарні (1931). Вважав, що психіатричні лікарні повинні знаходитися на окремій території, далеко від «заводів, майстерень та інших установ»; праця для хворих є найкращими ліками, а спостереження і вивчення хворого за таких умов є найправильнішими.

З метою вивчення проблеми організації трудової терапії душевнохворих перебував у наукових відрядженнях в Австрії, Німеччині та Бельгії. Виступав з ініціативами щодо гуманного ставлення до психічно хворих.

Література

- Клочко В. Л.** Вінницька психоневрологічна лікарня ім. акад. О. І. Ющенка. 1897-1997 : (історичний нарис) / В. Л. Клочко. – Вінниця, 1997. – С. 19–20, 23,
Подолінний А. М. Дорошкевич Леон Людвигович / А. М. Подолінний // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2008. – Т. 8: Дл-Дя. – С. 344.

Ракочі Анатолій Григорович

16.05.1867, м. Могилів Подільської губернії, нині
м. Могилів-Подільський – 1922, м. Київ

Фізіолог, біохімік, доктор медицини (1912), професор. Після закінчення медичного факультету Київського університету Св. Володимира (1895) працював у київській лікарні для чорноробів, згодом – у лікарі Св. Софії в м. Сміла Київської губернії. Лікар-екстерн, ординатор пропедевтичної клініки Київського університету (1897-1902). Певний час працював на посаді професора Казанського університету. У 1918-1922 рр. – завідувач кафедри фізіологічної хімії Київського університету, водночас викладав хімію на медичних жіночих курсах у Києві.

Основні напрямки наукових досліджень – біохімія травлення, ферментативні процеси і властивості ферментів. Автор першого вітчизняного посібника з біохімії «Практикум з біохімії». Першим з вітчизняних вчених досліджував проблему вітамінів, здійснив перевірочні експерименти і опублікував оглядову працю з цього питання.

Література

Ракочі Анатолій Григорович (1897-1922) // Медицина в Україні : біобібліогр. слов. / Нац. наук. мед. б-ка України ; наук. керівник Р. І. Павленко ; авт.-упоряд. С. М. Булах [та ін.]. – Київ : СПД Коляда О. П., 2012. – Вип. 2 : Друга половина XIX – початок XX століття. Літери Л-С. – С. 196–197. – Бібліогр. в кінці ст. – (Медична біографістика).

Ющенко Олександр Іванович

02.02.1869, за ін. даними – 02.12.1869, хутір Водотеча

Чернігівської губернії, нині Сумської обл. – 13.06.1936, м. Харків

Український психіатр, громадський діяч, дійсний член АН УРСР (з 1934 р.). Закінчив Харківський університет (1893). Працював психіатром у Харкові, Варшаві, Петербурзі й Вінниці. Доцент Тартуського, професор Ростовського університетів (1920–1929), науковий співробітник Українського Інституту вдосконалення лікарів й Української психоневрологічної академії у Харкові (1932–1936).

Автор понад 120 праць з питань неврозу, прогресивного паралічу у дітей, конституції людини, ураження ендокринної системи. Один із засновників біохімічного напрямку в психіатрії.

Член Британської психоневрологічної асоціації. Заслужений діяч науки і техніки УРСР. У 1897–1901 роках працював у Вінницькій психіатричній лікарні, яка нині носить його ім'я.

Література

Вінниччина в датах : хронолог. довідник / Вінниц. обл. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва ; уклад. М. С. Шлеймович ; ред. М. Г. Спиця. – Вінниця, 2000. – С. 56

Петрюк П. Т. Академик Александр Иванович Ющенко – известный отечественный учёный, психиатр и бывший сабурянин : (к 140-летию со дня рождения) // Архів психіатрії. – 2009. – Т. 15, № 2. – С. 5–9.

Видатні лікарі 19 століття і Вінниччина: видання ННМБУ, наукової бібліотеки ВНМУ та його викладачів

